

Dziennik ustaw państwa

dla

królestw i krajów w Radzie państwa reprezentowanych.

Część XXXIX. — Wydana i rozesłana dnia 11. czerwca 1895.

Treść: № 79. Rozporządzenie, dotyczące się zapobiegania zarazie (pomorkowi) świń i tępienia takowej.

79.

Rozporządzenie Ministerstw spraw wewnętrznych, sprawiedliwości, handlu i rolnictwa z dnia 9. czerwca 1895,

tyczące się zapobiegania zarazie (pomorkowi) świń i tępienia takowej.

Na zasadzie postanowienia §. 1go ustawy powszechnej o chorobach zwierzęcych zaraźliwych z dnia 29. lutego 1880 (Dz. u. p. Nr. 35), Ministerstwo spraw wewnętrznych w porozumieniu z Ministerstwami sprawiedliwości, handlu i rolnictwa uznaje za stosowne zaliczyć zarazę (pomorek) świń (Schweinepest, Schweineseuche) do chorób zwierzęcych zaraźliwych, w ustępie 1 rzeczonego paragrafu tejże ustawy wymienionych, w skutek czego także do tej choroby zwierzęcej zaraźliwej stosowane być mają przepisy I., II., III., V., VI., VII. i VIII. rozdziału rzeczonej ustawy, jakoteż rozporządzenia wykonawczego do niej wydanego (Dz. u. p. Nr. 36), tudzież przepisy karne ustawy z dnia 24. maja 1882 (Dz. u. p. Nr. 51) i rozporządzenie ministerjalne z dnia 8. grudnia 1886 (Dz. u. p. Nr. 172), o ile takowem zmienione zostały postanowienia rozporządzenia wykonawczego z dnia 12. kwietnia 1880 (Dz. u. p. Nr. 36) do §. 18go ustawy powszechnej o chorobach zwierzęcych zaraźliwych z dnia 29. lutego 1880 (Dz. u. p. Nr. 35).

Nadto we względzie zapobiegania tej chorobie, której objawy podają się jednocześnie do wiadomości i we względzie jej tępienia, rozporządza się w szczególności jeszcze co następuje:

§. 1.

Jak tylko do przełożonego gminy (obszaru dworskiego) nadejdzie obowiązkowe uwiadomienie o wybuchu lub o podejrzeniu pojawienia się zarazy (pomorku) świń, w §§. 15 i 16 ustawy z dnia 29. lutego 1880 (Dz. u. p. Nr. 35) o zapobieganiu chorobom zwierzęcym zaraźliwym i ich tępieniu przepisane, lub, jak tylko tenże jakimkolwiek sposobem poweźmie wiadomość o wybuchu tej zarazy, o objawach chorobowych wzniesających podejrzenie jej istnienia lub o przypadkach padnięcia świń, winien niezwłocznie posłać do Władzy administracyjnej powiatowej uwiadomienie z opisaniem odnośnych stosunków o których się dowiedział, zarządzić jak najściślejsze odosobnienie świń zdrowych od tych, które już zachorowały, zabronić wszelkiego obrotu świń z zapowietrzonych i do zapowietrzonych zagród, to jest, nakazać zamknięcie stajni.

§ 2

Władza administracyjna powiatowa otrzymawszy to uwiadomienie, wystać ma niezwłocznie weterynarza urzędowego a w jego nieobecności weterynarza zamieszkałego najbliżej gminy zapowietrzonej, ażeby zbadał a w szczególności wyszukał gniazdo zarazy, z któr. go została przyniesiona i żeby zarządził środki policyjno-weterynarskie.

§. 3.

Swinie dotknięte zarazą lub podejrzane o zarazę odłączyć należy w sposób jak najbardziej zapobiegający rozniesieniu zarazy a stajnie i stanowiska zapowietrzzone zamknąć, jeżeli zaś zaraza rozszerzyła się na kilka zagród osady lub gminy, zamknąć także całą tę osadę lub gminę, ażeby świń do niej nie wprowadzano i z niej nie wyprowadzano.

Zagrody pozamykane oznaczyć należy tablicami, na których wyraźnemi i w oczy wpadającemi wielkimi głoskami wypisana być ma panująca zaraza („Zaraza świń“).

Osady, w których zarządzono zamknięcie miejsc, oznaczyć należy jako zapowietrzone w punktach wjazdu i wyjazdu tablicami ostrzegawczemi z takim samym napisem i dodatkiem „Zamknięcie miejsca niedopuszczające wprowadzania i wyprowadzania świń“.

Gdy w osadzie pojawi się zaraza świń, zabronić należy pędzenia na wspólne pastwisko i do wspólnego pławiska nawet tych świń, któreby zdały się zdrowi.

Właściciel wyznaczyć powinien dla chorych świń osobnych dozorców, którym nie wolno stykać się ze zdrowymi świniami, dostarczyć i używać osobnych naczyń na paszę i wodę, jakoteż sprzętów do obsługi i pielęgnowania potrzebnych, to jest, innych dla świń zarażonych a innych dla tych, które są jeszcze zdrowe.

§. 4.

W okolicach zarazą (pomorkiem) świń dotkniętych, które określa się i dokładnie oznacza, ile możności śladem istniejących granic naturalnych (rzek, gór, grobel kolejowych), zakazać należy na czas trwania zarazy obrotu świń w ogólności a więc także wspólnego pasienia świń i odprawiania targów świń, jakoteż wykonywania kastracyi.

§. 5.

Świń chorych, u których oprócz braku chęci do jadła, osowiałości, zagrzebywania się w słomę, spostrzeżono w szczególności także womity lub biegunkę (rozwolnienie) albo znaczną wątlność, osłabienie w tylnej części ciała lub czerwone zabarwienie na skórze, zwłaszcza około uszu, brunatno-czerwone lub błękitne cętki na ciele, mianowicie na piersiach, na brzuchu, na wewnętrznej powierzchni nóg, zaklejenie oczu śluzem lub kaszel, nie wolno dawać na rzeź i można je zabijać tylko pod nadzorem policyi miejscowej w celu nieszkodliwego usunięcia.

Mięsa takich zwierząt nie wolno pod żadnym warunkiem używać na pokarm dla ludzi.

§. 6.

Tylko w tych gminach, w których w ogóle jest w ruchu aprobowany przez Władzę „odwietrzacz oprawczy (Kafill-Desinfector)“ lub „przyrząd termochemiczny“ do przetwarzania padliny, wolno ze świń, które padły z zarazy lub z powodu zarazy zostały zabite, bez oddalenia jakiegokolwiek ich części, uzyskiwać za pomocą tych przyrządów tłuszcz do celów technicznych, wyrabiać mąkę z kości i mięsa.

Jeżeli przyrządów powyższych niema, świnie, które padły z zarazy lub z powodu takowej zostały zabite, należy bez oddalenia jakiegokolwiek części, posypane poprzednio wapnem świeżo gaszonym, zakopywać według przepisu na grzebowisku przez Władzę za dobre uznanem.

§. 7.

Jeżeli choroba stwierdzona zostanie u świń w trzodzie pędzonej, wstrzymać należy dalsze pędzenie i zarządzić zamknięcie zwierząt z odłączeniem chorych od zdrowych.

§. 8.

Przełożony gminy (obszaru dworskiego) w miejscu zapowietrzonym winien przysyłać co tydzień do Władzy administracyjnej powiatowej tabelarny wykaz zarazy należycie wypełniony, w którym zapisywać należy ilość zagród i stanowisk zapowietrzonych, jakoteż przyrost świń, które w tygodniu raportowym zachorowały, tudzież wyzdrowiały, padły i zostały zabite.

§. 9.

Zarazę uznać należy urzędownie za wygasłą, jeżeli niema już zwierząt chorych, jeżeli w ciągu trzech tygodni od ostatniego przypadku wyzdrowienia lub padnięcia żadna już świnia nie zachorowała a oczyszczenie i odwietrzenie zostało dokonane według przepisu §u 20go, punkt 7 ustawy powszechnej o chorobach zwierzęcych zaraźliwych z dnia 29. lutego 1880 (Dz. u. p. Nr. 35 i 36).

§. 10.

W rozporządzeniu ministeryalnym z dnia 10. kwietnia 1885 (Dz. u. p. Nr. 54) i w nauce do niego dołączonej uchylone być powinno oznaczenie nawiasowe „(Schweineseuche)“ obok nazwy „Róża wąglikowa świń“ położone i należy je wykreślić.

§. 11.

Rozporządzenie niniejsze nabywa mocy obowiązującej od dnia 25. czerwca 1895.

Bacquehem r. w.

Wurmbrand r. w.

Falkenhayn r. w.

Schönborn r. w.

Nauka

o objawach towarzyszących zarazie (porkowi) świń.

Zaraza (pomorek) świń jest chorobą zaraźliwą zwierzęcą, która w królestwach i krajach w Radzie państwa reprezentowanych aż do najświeższych czasów była całkiem nieznaną a przeto przez posiadaczy bydła najczęściej nie śledzona, po części zaś poczytywana za różę wąglikową (Rothlauf).

Atoli jest ona o wiele bardziej zaraźliwa niż róża wąglikowa i dotyka zwyczajnie większą część a niekiedy zwyczajnie wszystkie świnię w zagrodach, które nawiedzi; także śmiertelność między świniami nią dotkniętymi jest nieporównanie większą niż w przypadkach róży wąglikowej; po większej części świnię z tej choroby padają.

Do rozszerzenia tej zarazy przyczynia się głównie obrót handlowy świń, lecz bywa także roznoszona mianowicie przez służbę targową, przez tak zwanych czyszcicieli (trzebicieli), jakoteż z przedmiotami a osobliwie z guojem ze stajen zapowietrzonych itp.

Przez rzeź z konieczności świń, które na zarazę zachorowały, powstają w zagrodach, w których się to stało, niebezpieczne gniazda zarazy często na czas długi a nadto jest udowodnione, że z mięsem i odpadkami z takich zabitych świń zaraza bywa dalej roznoszona.

Mięso tych chorych świń jest zdrowiu ludzkiemu szkodliwe, ma zaś często pozór mięsa gotowanego.

Nader często roznoszą tę zarazę świnię, które tylko w mniejszym stopniu zachorują lub mają więcej siły do oparcia się chorobie, jak to bywa ze świniami krajowymi nie krzyżowanymi z rasą angielską i objawiają tylko przemijające niedomaganie.

Najmniej odpornymi są młodsze świnię (prosięta, warchlaki).

Zarazki roznoszone bywają przez powietrze wydychane, przez płwociny, które chore zwierzęta wyrzucają przy kaszlu, przez wspólną paszę, mianowicie resztki paszy, poidła, oddawany kał i mocz, przez nawóz ze stajen zapowietrzonych, resztki ściółki, przybory stajenne itp.

Chorobę samą stanowi zapalenie płuc i jelit z rozszerzonym w wielu miejscach zniszczeniem błony śluzowej jelit; w wielu przypadkach przyłącza

się także ciężka choroba nerek i narządów moczowych. Nie rzadko podobne spustoszenia jak na błonie śluzowej jelit zjawiają się także na błonie śluzowej pyska, w jamie paszczy, w gardzieli i tchawicy.

Podług tego czy przeważa choroba płuc czy jelit a względnie całych dróg powietrznych lub narządów trawienia, objawy choroby przedstawiają się rozmaicie.

Na początku choroby świnię okazują brak chęci do jadła i pragnienie, wzmogoną watołość i osłabienie, mianowicie części tylnych; chód ich jest wątki, zataczający się, chwiejny w tylnej części, nogi są jakby stężale, kroki małe. Świnię najczęściej leżą, zagrzebują się pod ściółką, wstają tylko niechętnie i z trudnością, rzadko chrząkają i głosem wyraźnie ochrzypłym, kaszlą słabo, często tak, iż nie słychać, krótko, oddechają szybko z widocznym poruszaniem się ścian brzusznych. Często na początku choroby a także w dalszym jej przebiegu spostrzegano womity lub też krwawą biegunkę, niekiedy kał odchodził w kulkach krwawo zabarwionych lub był powleczone grubo śluzem krwawym.

Zwierzęta chore mają silną gorączkę, drżą na ciele, skóra jest czasem gorąca, czasem chłodna i mianowicie około uszu, na ryju, pod szyją, na brzuchu i na wewnętrznej powierzchni ud barwy mocno czerwonej aż do błękitnej, w bardzo wielu przypadkach pokazują się pryszcze, z których tworzą się strupy.

Z początku ciekną z oczu łzy, wkrótce jednak śluz lepki ropiasty zakleja oczy tak, że są w pół otwarte.

Zwierzęta chudną szybko i zdechają często po kilku dniach, niekiedy jednak choroba trwa kilka tygodni, w rzadkich przypadkach kilka miesięcy.

Objawy choroby u zwierząt nowo kupionych dają się spostrzegać zwyczajnie wkrótce po postawieniu ich w stajni i są tak uderzające, że służba stajenna powinna je dostrzedz, jeżeli tylko z jaką taką uwagą obserwuje zwierzęta. Właściciel świń, spostrzegłszy te objawy, obowiązany jest uwiadomić niezwłocznie przełożonego gminy, ażeby jak najszybciej zarządzone być mogły środki potrzebne do zapobieżenia dalszemu rozszerzaniu się zarazy, ponieważ leki skuteczne na tę chorobę nie są jeszcze znane a z powodu szybkiego najczęściej jej przebiegu i rozszerzonego zniszczenia narządów życiowych, leczenie zwierząt tą chorobą dotkniętych byłoby prawdopodobnie bezskuteczne.

